

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 14 kwietnia 2015 r.

Poz. 519

OBWIESZCZENIE MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 20 marca 2015 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o kontroli weterynaryjnej w handlu

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 i Nr 232, poz. 1378) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 10 grudnia 2003 r. o kontroli weterynaryjnej w handlu (Dz. U. z 2004 r. Nr 16, poz. 145), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127),
- 2) ustawą z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 145, poz. 916),
- 3) ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97),
- 4) ustawą z dnia 22 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 29)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 19 marca 2015 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) odnośnika nr 2 oraz art. 42 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127), które stanowią:

„²⁾ Przepisy niniejszej ustawy:

- 1) wykonują postanowienia:

- a) rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55),
- b) rozporządzenia (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 206),
- c) rozporządzenia (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz. Urz. UE L 165 z 30.04.2004, str. 1) w zakresie dotyczącym produktów pochodzenia zwierzęcego;

- 2) wdrażają postanowienia:

- a) dyrektywy Rady 96/23/WE z dnia 29 kwietnia 1996 r. w sprawie środków monitorowania niektórych substancji i ich pozostałości u żywych zwierząt i w produktach pochodzenia zwierzęcego oraz uchylającej dyrektywy 85/358/EWG i 86/469/EWG oraz decyzje 89/187/EWG i 91/664/EWG (Dz. Urz. WE L 125 z 23.05.1996, str. 10; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 19, str. 71),

- b) dyrektywy Rady 2002/99/WE z dnia 16 grudnia 2002 r. ustanawiającej przepisy sanitarne regulujące produkcję, przetwarzanie, dystrybucję oraz wprowadzanie produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 18 z 23.01.2003, str. 11; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 38, str. 124),
- c) dyrektywy 2004/41/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. uchylającej niektóre dyrektywy dotyczące higieny i warunków zdrowia przy produkcji i wprowadzaniu do obrotu niektórych produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi i zmieniającej dyrektywy Rady 89/662/EWG i 92/118/EWG oraz decyzję Rady 95/408/WE (Dz. Urz. UE L 195 z 30.04.2004, str. 12; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 44, str. 407),
- d) dyrektywy Rady 2004/68/WE z dnia 26 kwietnia 2004 r. ustanawiającej warunki zdrowia zwierząt regulujące przywóz do oraz tranzyt przez terytorium Wspólnoty niektórych żywych zwierząt kopytnych, zmieniającej dyrektywy 90/426/EWG oraz 92/65/EWG i uchylającej dyrektywę 72/462/EWG (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 320).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie, dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.”

„Art. 42. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 2) art. 11 ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 145, poz. 916), który stanowi:

„Art. 11. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 3) art. 72 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97), który stanowi:

„Art. 72. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 2–4, art. 13, 14 i 17, art. 22 pkt 2, art. 24, art. 65–67 oraz art. 69 – które wchodzi w życie z dniem 31 marca 2009 r.;
- 2) art. 68 – który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2011 r.”;
- 4) odnośnika nr 2 oraz art. 19 ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 29), które stanowią:

„²⁾ Niniejsza ustawa:

- 1) wykonuje postanowienia:

- a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz. Urz. UE L 300 z 14.11.2009, str. 1, z późn. zm.),
- b) rozporządzenia Komisji (UE) nr 142/2011 z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, oraz w sprawie wykonania dyrektywy Rady 97/78/WE w odniesieniu do niektórych próbek i przedmiotów zwolnionych z kontroli weterynaryjnych na granicach w myśl tej dyrektywy (Dz. Urz. UE L 54 z 26.02.2011, str. 1, z późn. zm.);

- 2) wdraża dyrektywę wykonawczą Komisji 2012/31/UE z dnia 25 października 2012 r. zmieniającą załącznik IV do dyrektywy Rady 2006/88/WE w odniesieniu do wykazu gatunków ryb podatnych na wirusową posocznicę krwotoczną oraz do wykreślenia wpisu dotyczącego zakaźnego zespołu owrzodzenia (Dz. Urz. UE L 297 z 26.10.2012, str. 26);

- 3) uzupełnia wdrożenie:

- a) dyrektywy Rady 2003/85/WE z dnia 29 września 2003 r. w sprawie wspólnotowych środków zwalczania przyszczycy, uchylającej dyrektywę 85/511/EWG i decyzje 89/531/EWG i 91/665/EWG oraz zmieniającej dyrektywę 92/46/EWG (Dz. Urz. UE L 306 z 22.11.2003, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 5),

- b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/99/WE z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, zmieniającej decyzję Rady 90/424/EWG i uchylającej dyrektywę Rady 92/117/EWG (Dz. Urz. UE L 325 z 12.12.2003, str. 31, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 344),
- c) dyrektywy Rady 2006/88/WE z dnia 24 października 2006 r. w sprawie wymogów w zakresie zdrowia zwierząt akwakultury i produktów akwakultury oraz zapobiegania niektórym chorobom zwierząt wodnych i zwalczania tych chorób (Dz. Urz. UE L 328 z 24.11.2006, str. 14, z późn. zm.).”

„Art. 19. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”.

Marszałek Sejmu: *R. Sikorski*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 20 marca 2015 r. (poz. 519)

USTAWA

z dnia 10 grudnia 2003 r.

o kontroli weterynaryjnej w handlu¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady przeprowadzania:

- 1) kontroli weterynaryjnej w handlu:
  - a) zwierzętami i produktami wymienionymi w przepisach wskazanych w załączniku nr 1,
  - b) produktami wymienionymi w przepisach wskazanych w załączniku nr 2;
- 2) kontroli dokumentów zootechnicznych w handlu zwierzętami wymienionymi w przepisach wskazanych w części II załącznika nr 1.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do kontroli weterynaryjnej zwierząt domowych towarzyszących osobom fizycznym odpowiedzialnym za te zwierzęta, które są wprowadzane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z innych państw członkowskich w celach niehandlowych.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) kontrola weterynaryjna – kontrolę fizyczną lub inne czynności administracyjne w odniesieniu do zwierząt i produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 1 oraz produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 2, mające na celu bezpośrednio lub pośrednio ochronę zdrowia ludzi lub zwierząt;
- 2) kontrola zootechniczna – kontrolę fizyczną lub inne czynności administracyjne w odniesieniu do zwierząt, o których mowa w przepisach wskazanych w części II załącznika nr 1, mające na celu bezpośrednio lub pośrednio doskonalenie ras zwierząt;
- 3) państwo członkowskie – terytorium państwa będącego członkiem Unii Europejskiej;
- 4) państwo trzecie – terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej;
- 5)²⁾ handel – swobodny obrót pomiędzy państwami członkowskimi w rozumieniu art. 28 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;
- 6) gospodarstwo – gospodarstwo rolne lub pomieszczenia podmiotu zajmującego się obrotem lub pośrednictwem w obrocie zwierzętami położone na terytorium państwa członkowskiego, w których są utrzymywane lub regularnie przetrzymywane zwierzęta wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 1, a w przypadku zwierząt koniowatych – gospodarstwo rolne, ośrodek treningowy, stajnię, zagrodę lub pomieszczenie, w których zwierzęta są zwyczajowo przetrzymywane lub hodowane;
- 7) zakład – przedsiębiorstwo, w którym wytwarza się, składa lub przetwarza produkty wskazane w przepisach wymienionych w załączniku nr 2;
- 8) centrum (organizacja) – przedsiębiorstwo, w którym produkuje się, składa, przetwarza lub dokonuje jakichkolwiek innych czynności w odniesieniu do produktów wskazanych w przepisach wymienionych w załączniku nr 1;
- 9) właściwa władza – organ centralny państwa członkowskiego właściwy do przeprowadzania kontroli weterynaryjnej albo zootechnicznej lub organ, któremu takie kompetencje zostały przekazane;

¹⁾ Przepisy niniejszej ustawy wdrażają postanowienia dyrektywy Rady 89/662/EWG z dnia 11 grudnia 1989 r. dotyczącej kontroli weterynaryjnych w handlu wewnątrzspółnotowym, mającej na względzie budowę rynku wewnętrznego, dyrektywy Rady 90/425/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. dotyczącej kontroli weterynaryjnych i zootechnicznych stosowanych w handlu wewnątrzspółnotowym niektórymi żywymi zwierzętami i produktami, mającej na względzie budowę rynku wewnętrznego.

²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 29), która weszła w życie z dniem 24 stycznia 2014 r.

- 10) urzędowy lekarz weterynarii – lekarz weterynarii wyznaczony przez właściwe władze państwa członkowskiego;
- 11) państwo wysyłki – terytorium państwa członkowskiego, z którego zwierzęta i produkty wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 1 oraz produkty wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 2 są wysyłane do innego państwa członkowskiego;
- 12) państwo przeznaczenia – państwo członkowskie, do którego zwierzęta i produkty wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 1 oraz produkty wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 2 są wysyłane z innego państwa członkowskiego.

Rozdział 2

Kontrola weterynaryjna w handlu zwierzętami i produktami wymienionymi w przepisach wskazanych w załączniku nr 1

Art. 3. 1. Zwierzęta i produkty, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a, mogą być przedmiotem handlu, jeżeli:

- 1) spełniają wymagania określone w przepisach o zdrowiu zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych oraz w przepisach o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, które wdrażają przepisy Unii Europejskiej wskazane w części I i II załącznika nr 1, a zwierzęta i produkty wskazane w części III załącznika nr 1 spełniają wymagania zdrowotne dla zwierząt państwa przeznaczenia;
- 2) pochodzą z gospodarstw, centrów (organizacji) podlegających regularnym kontrolom weterynaryjnym, o których mowa w art. 6;
- 3) są oznakowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej o identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 4) są zarejestrowane w sposób umożliwiający odnalezienie gospodarstwa lub centrum (organizacji), z którego pochodzą lub w którym znajdowały się podczas przemieszczania na terytorium Unii Europejskiej, w rozumieniu przepisów o weterynaryjnej kontroli granicznej;
- 5) podczas transportu towarzyszy im świadectwo zdrowia lub inne dokumenty, o których mowa w przepisach o zdrowiu zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych oraz w przepisach o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, które wdrażają przepisy Unii Europejskiej wskazane w części I i II załącznika nr 1, a w przypadku zwierząt lub produktów wskazanych w części III załącznika nr 1 – świadectwo zdrowia lub inne dokumenty określone przez państwo przeznaczenia;
- 6) w przypadku zwierząt wrażliwych na choroby lub produktów pochodzących od takich zwierząt:
  - a) nie pochodzą z gospodarstw, centrów (organizacji), obszarów lub regionów objętych zakazami lub ograniczeniami wprowadzonymi zgodnie z przepisami Unii Europejskiej o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, z powodu podejrzenia lub wystąpienia chorób wymienionych w załączniku nr 3 lub z powodu wprowadzenia środków zapobiegawczych,
  - b) nie pochodzą z gospodarstw, centrów (organizacji), obszarów lub regionów objętych zakazami lub ograniczeniami z powodu podejrzenia lub wystąpienia chorób niewymienionych w załączniku nr 3 lub z powodu wprowadzenia środków zapobiegawczych,
  - c) przeznaczonych do gospodarstw lub centrów (organizacji) znajdujących się w państwie członkowskim, które uzyskały dodatkowe gwarancje, zgodnie z przepisami Unii Europejskiej³⁾, lub do państwa uznanego, zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, w całości lub części za wolne od chorób innych niż wymienione w załączniku nr 3 – pochodzą z gospodarstw, które zapewniają spełnienie równoważnych gwarancji wymaganych przez to państwo,
  - d) przeznaczonych do państwa członkowskiego lub jego części, które uzyskało dodatkowe gwarancje, o których mowa w lit. c – pochodzą z gospodarstw, centrów (organizacji) lub regionów, które zapewniają spełnienie takich gwarancji.

2. Świadectwa zdrowia lub inne dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 5, wystawiane przez powiatowego lekarza weterynarii nadzorującego gospodarstwo, zakład lub centrum (organizację), z którego pochodzą zwierzęta lub produkty, a w przypadku dokumentów wymaganych na podstawie przepisów zootechnicznych, wymienionych w części II załącznika nr 1, wystawione przez związek hodowców lub inny podmiot prowadzący księgę zwierząt hodowlanych lub rejestr zwierząt hodowlanych towarzyszą zwierzętom lub produktom do miejsca ich przeznaczenia.

³⁾ Art. 9 dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzspółnotowy bydłem i trzodą chlewną.

3. Powiatowy lekarz weterynarii wystawia świadectwa i inne dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 5, po sprawdzeniu, że gospodarstwo, centrum (organizacja) spełniają wymagania, o których mowa w ust. 1 pkt 6.

4. W przypadku transportu zwierząt lub produktów do kilku miejsc przeznaczenia zwierzęta i produkty rozdziela się na tyle partii, ile jest miejsc przeznaczenia, a każdej partii towarzyszy świadectwo zdrowia lub inne dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 5.

Art. 4. 1. W przypadku gdy zwierzęta lub produkty wymienione w przepisach, wskazanych w częściach I i II załącznika nr 1, które spełniają wymagania określone w przepisach Unii Europejskiej, są przeznaczone do wywozu do państwa trzeciego przez terytorium innego państwa członkowskiego, to ich transport pozostaje pod dozorem celnym do miejsca opuszczenia terytorium Unii Europejskiej, z wyjątkiem szczególnych okoliczności wymagających natychmiastowego działania związanych z dobrostanem zwierząt, po uzyskaniu pozwolenia właściwej władzy zgodnie z odrębnymi przepisami Unii Europejskiej⁴⁾.

2. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje powiatowy lekarz weterynarii w drodze decyzji.

3. W przypadku wywozu zwierząt i produktów niespełniających wymagań określonych w przepisach Unii Europejskiej lub w przypadku zwierząt i produktów wymienionych w części III załącznika nr 1 mogą być one transportowane przez terytorium innego państwa członkowskiego, jeżeli na ten transport udzieliła pozwolenia właściwa władza państwa członkowskiego, przez którego terytorium przesyłka jest transportowana.

4. W przypadku gdy zwierzęta i produkty, o których mowa w ust. 3, są transportowane przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pozwolenie wydaje Główny Lekarz Weterynarii w drodze decyzji.

Art. 5. 1. Jeżeli zwierzęta, wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 1, są przeznaczone do uboju w ramach krajowego programu zwalczania chorób niewymienionych w załączniku nr 3, to zwierzęta te i produkty od nich pochodzące, wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 1, nie mogą być wysyłane do innego państwa członkowskiego.

2.⁵⁾ Zwierząt i produktów, wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 1 objętych zakazem wprowadzania na rynek na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ze względu na ochronę zdrowia ludzi lub zwierząt, zgodnie z postanowieniami art. 36 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, nie wysyła się także do innego państwa członkowskiego.

Art. 6. 1. Z zastrzeżeniem obowiązku przeprowadzania przez urzędowego lekarza weterynarii badań monitorujących, zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, powiatowy lekarz weterynarii dokonuje kontroli weterynaryjnej w gospodarstwach, centrach (organizacjach), w zatwierdzonych punktach skupu oraz miejscach gromadzenia zwierząt, w celu zapewnienia, aby zwierzęta lub produkty przeznaczone do handlu spełniały wymagania określone w przepisach Unii Europejskiej, a w szczególności określone w art. 3 ust. 1 pkt 3–5.

2. W przypadku wątpliwości co do spełniania przez zwierzęta lub produkty wymagań określonych w przepisach Unii Europejskiej powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza wszelkie niezbędne kontrole, a jeżeli zostaną potwierdzone nieprawidłowości, podejmuje właściwe działania włącznie z nakazaniem izolacji gospodarstwa lub centrum (organizacji) na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 7. 1. Zwierzęta lub produkty wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 1 mogą być wysyłane do innego państwa członkowskiego, jeżeli posiadacze tych zwierząt lub produktów zapewnią spełnianie wymagań zdrowotnych lub zootechnicznych określonych w przepisach Unii Europejskiej lub, w kwestiach nieuregulowanych tymi przepisami, w przepisach o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych lub organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich na wszystkich etapach produkcji i wprowadzania na rynek.

2. Niezależnie od wymagań, o których mowa w ust. 1, zwierzęta lub produkty, wymienione w przepisach wskazanych w częściach I i II załącznika nr 1, mogą być wysyłane do innego państwa członkowskiego, jeżeli zostały poddane kontroli weterynaryjnej przeprowadzanej w takim zakresie, jakby były przeznaczone na rynek krajowy, chyba że przepisy Unii Europejskiej stanowią inaczej.

3. Zwierzęta, o których mowa w ust. 1, mogą być wysyłane do innego państwa członkowskiego, jeżeli są przewożone odpowiednimi środkami transportu spełniającymi wymagania higieniczne na podstawie odrębnych przepisów.

⁴⁾ Decyzja Komisji nr 93/444/WE z dnia 2 lipca 1993 r. w sprawie szczegółowych zasad określających handel wewnątrz Wspólnoty pewnymi żywymi zwierzętami i produktami przeznaczonymi na eksport do państw trzecich.

⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

Art. 8. Powiatowy lekarz weterynarii, który wystawił świadectwo zdrowia lub inny dokument towarzyszący zwierzętom lub produktom, przekazuje, w dniu wystawienia tego dokumentu lub świadectwa, za pośrednictwem elektronicznego systemu wymiany informacji, organowi centralnemu państwa członkowskiego właściwemu do przeprowadzania kontroli weterynaryjnej oraz organowi, któremu takie kompetencje zostały przekazane, właściwemu ze względu na miejsce przeznaczenia, wymagane informacje o tych zwierzętach lub produktach.

Art. 9. 1. Powiatowy lekarz weterynarii może w miejscu przeznaczenia zwierząt lub produktów ustalić, za pomocą niedyskryminujących kontroli weterynaryjnych, że wymagania określone w art. 3–6 zostały spełnione, w tym może pobrać próbki do badań zgodnie z przepisami Unii Europejskiej⁶⁾.

2. Powiatowy lekarz weterynarii może także przeprowadzać kontrole podczas transportu zwierząt lub produktów, jeżeli posiada informacje lub uzyskał je od właściwej władzy państwa, przez terytorium którego zwierzęta lub produkty były transportowane, że zachodzi podejrzenie naruszenia przepisów Unii Europejskiej.

Art. 10. 1. Jeżeli zwierzęta wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 1, pochodzące z innego państwa członkowskiego, są przeznaczone do:

- 1) zatwierdzonego punktu skupu lub miejsca gromadzenia zwierząt w rozumieniu przepisów Unii Europejskiej – to podmiot prowadzący taki punkt skupu lub miejsce gromadzenia zwierząt przyjmuje zwierzęta, które spełniają wymagania, o których mowa w art. 3 i 4; powiatowy lekarz weterynarii sprawdza za pomocą niedyskryminujących kontroli świadectwa zdrowia lub inne dokumenty towarzyszące zwierzętom w zakresie spełniania przez nie tych wymagań;
- 2) rzeźni będącej pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii – to lekarz ten zapewnia, w szczególności na podstawie kontroli świadectw zdrowia lub innych dokumentów towarzyszących zwierzętom, że tylko zwierzęta spełniające wymagania, o których mowa w art. 3 i 4, są poddawane ubojowi; podmiot prowadzący rzeźnię poddaje ubojowi zwierzęta, jeżeli spełniają wymagania, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3–5;
- 3) zarejestrowanego podmiotu rozdzielającego przesyłki zwierząt lub innego podmiotu niepodlegającego stałemu nadzorowi powiatowego lekarza weterynarii – taki podmiot uznaje się za odbiorcę zwierząt;
- 4) gospodarstw lub centrów (organizacji), w przypadku gdy podczas transportu nastąpi częściowe wyładowanie przesyłki tych zwierząt – to każdemu wyładowanemu zwierzęciu lub partii zwierząt towarzyszy oryginał świadectwa zdrowia lub innego dokumentu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5, do chwili dostarczenia tej przesyłki do odbiorcy wskazanego w tym świadectwie lub innym dokumencie.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, przed dokonaniem podziału przesyłki zwierząt lub dalszym wprowadzeniem ich na rynek sprawdzają, czy są one oznakowane i zaopatrzone w świadectwo zdrowia lub inne dokumenty, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3–5, a w przypadku stwierdzenia braków lub nieprawidłowości powiadamiają o nich niezwłocznie powiatowego lekarza weterynarii oraz izolują przesyłkę zwierząt do czasu podjęcia przez tego lekarza decyzji dotyczącej tej przesyłki.

3. Podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, przed zarejestrowaniem ich przez powiatowego lekarza weterynarii składają oświadczenie, w którym zobowiązują się do spełnienia wymogów, o których mowa w ust. 2. Powiatowy lekarz weterynarii przez wyrywkowe kontrole sprawdza, czy warunki te są spełnione.

4. Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do odbiorców produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 1.

Art. 11. 1. Odbiorcy przesyłek zwierząt lub przesyłek produktów wymienieni w świadectwie zdrowia lub innym dokumencie, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5:

- 1) zgłaszają z wyprzedzeniem jednego dnia, a w uzasadnionych przypadkach dwóch dni, na żądanie powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce przeznaczenia przesyłki oraz w zakresie niezbędnym do przeprowadzania kontroli, o których mowa w art. 10, przywóz zwierząt lub produktów z innego państwa członkowskiego, podając rodzaj przesyłki i przewidywany czas jej przybycia;
- 2) przechowują przez okres jednego roku świadectwa zdrowia oraz inne dokumenty w celu przedłożenia ich organom Inspekcji Weterynaryjnej.

2. Przepisu ust. 1 pkt 1 nie stosuje się do zarejestrowanych koni posiadających dokument identyfikacyjny określony w przepisach Unii Europejskiej o identyfikacji i rejestracji zwierząt koniowatych.

⁶⁾ Decyzja Komisji 94/338/WE z dnia 25 maja 1994 r. ustanawiająca szczegółowe zasady dyrektywy Rady 90/425/EWG w odniesieniu do celów kontroli weterynaryjnych w miejscu przeznaczenia.

Art. 12. 1. Jeżeli przepisy Unii Europejskiej lub w przypadkach nieuregulowanych przez prawo Unii Europejskiej przepisy o zdrowiu zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych przewidują poddanie zwierząt kwarantannie, to przeprowadza się ją w gospodarstwie przeznaczenia.

2. Jeżeli jest to uzasadnione ochroną zdrowia zwierząt lub zdrowia publicznego, powiatowy lekarz weterynarii może wydać decyzję o skierowaniu przesyłki zwierząt do stacji kwarantanny. Stacja kwarantanny jest w takim przypadku uważana za miejsce przeznaczenia tej przesyłki.

3. W przypadku skierowania przesyłki zwierząt do stacji kwarantanny, o której mowa w ust. 2, Główny Lekarz Weterynarii powiadamia o tym Komisję Europejską, wskazując powody podjęcia takiej decyzji.

Art. 13. 1. Podczas przeprowadzania kontroli w portach, portach lotniczych, granicznych posterunkach kontroli, przez które zwierzęta i produkty wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 1 do ustawy, pochodzące z państw trzecich, są wprowadzane na terytorium Unii Europejskiej w rozumieniu przepisów o weterynaryjnej kontroli granicznej:

- 1) graniczny lekarz weterynarii dokonuje kontroli świadectw zdrowia oraz dokumentów towarzyszących zwierzętom i produktom;
- 2) zwierzęta i produkty wysyłane z państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego podlegają przepisom, o których mowa w art. 9–11;
- 3) zwierzęta i produkty pochodzące z państw trzecich podlegają przepisom o weterynaryjnej kontroli granicznej.

2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się, jeżeli zwierzęta i produkty przewozi się w sposób regularny i bezpośredni środkami transportu kursującymi pomiędzy dwoma punktami geograficznymi Unii Europejskiej. Zwierzęta i produkty poddaje się wówczas kontrolom, o których mowa w art. 9–11.

Art. 14. 1. Jeżeli kontrola weterynaryjna przeprowadzana w miejscu przeznaczenia przesyłki zwierząt lub produktów albo podczas ich transportu wykazuje obecność czynników zakaźnych powodujących choroby, o których mowa w przepisach Unii Europejskiej o zgłaszaniu chorób zwierząt we Wspólnocie, zoonozy, inne choroby lub jakkolwiek przyczynę, która może stanowić źródło poważnego zagrożenia dla zdrowia zwierząt lub zdrowia publicznego, lub kontrola ta wykazuje, że produkty pochodzą z regionu dotkniętego chorobą zakaźną, to powiatowy lekarz weterynarii nakazuje, w drodze decyzji:

- 1) skierowanie zwierzęcia lub przesyłki zwierząt do najbliższej stacji kwarantanny albo
- 2) uśmiercenie zwierząt i zniszczenie ich zwłok;
- 3) zniszczenie produktów.

2. Koszty związane z podjęciem środków, o których mowa w ust. 1, ponosi wysyłający lub jego przedstawiciel, lub osoba odpowiedzialna za przesyłkę zwierząt lub produktów, w czasie przeprowadzania kontroli, o której mowa w ust. 1.

3. W przypadku wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, powiatowy lekarz weterynarii powiadamia o dokonanych ustaleniach, podjętych środkach oraz powodach ich podjęcia Głównego Lekarza Weterynarii, który informacje w tym zakresie niezwłocznie przekazuje, w formie pisemnej, właściwej władzy państwa wysyłki oraz Komisji Europejskiej.

4. Główny Lekarz Weterynarii może wystąpić do Komisji Europejskiej o podjęcie działań umożliwiających wypracowanie wspólnego stanowiska w zakresie spraw, o których mowa w ust. 1–3, nieuregulowanych przepisami Unii Europejskiej.

Art. 15. 1. Z zastrzeżeniem art. 14, jeżeli weterynaryjna kontrola przeprowadzana w miejscu przeznaczenia przesyłki zwierząt lub produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 1 lub podczas ich przewozu wykazuje, że zwierzęta lub produkty nie spełniają wymagań określonych w przepisach Unii Europejskiej, lub w przypadku gdy Rzeczpospolita Polska uzyskała dodatkowe gwarancje, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 6 lit. c, że nie spełniają wymagań dotyczących zdrowia zwierząt obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, powiatowy lekarz weterynarii może nakazać w drodze decyzji:

- 1) w przypadku obecności pozostałości chemicznych, biologicznych i weterynaryjnych produktów leczniczych zatrzymanie pod jego nadzorem przesyłki zwierząt lub przesyłki produktów do czasu potwierdzenia zgodności z przepisami lub, jeżeli występuje naruszenie tych przepisów, zastosowanie środków przewidzianych w przepisach Unii Europejskiej, lub
- 2) ubój zwierząt lub zniszczenie produktów albo

3) cofnięcie przesyłki zwierząt lub przesyłki produktów, pod warunkiem:

- a) uzyskania zgody właściwej władzy państwa wysyłki oraz
- b) wcześniejszego powiadomienia państw członkowskich, przez które cofnięta przesyłka ma być przewożona.

2. Wybór środków, o których mowa w ust. 1, pozostawia się wysyłającemu lub jego przedstawicielowi, jeżeli nie stwarza to zagrożenia dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt.

3. W przypadku gdy świadectwo zdrowia lub dokumenty towarzyszące przesyłce zwierząt lub produktów zawierają braki lub błędy, decyzję, o której mowa w ust. 1 pkt 3, wydaje się po umożliwieniu wysyłającemu lub jego przedstawicielowi usunięcia tych braków lub błędów w terminie 7 dni od dnia przybycia przesyłki zwierząt lub produktów do miejsca przeznaczenia⁷⁾.

Art. 16. 1. O stwierdzonych przypadkach, o których mowa w art. 14 i 15, powiatowy lekarz weterynarii informuje niezwłocznie Głównego Lekarza Weterynarii, który informuje właściwą władzę państwa wysyłki w celu podjęcia przez nią odpowiednich środków zgodnie z przepisami Unii Europejskiej.

2. W przypadku uznania przez Głównego Lekarza Weterynarii, że środki podjęte przez właściwą władzę państwa wysyłki są niewystarczające, to wraz z tą władzą ustalą wspólnie działania służące naprawieniu sytuacji, a jeżeli uzna to za stosowne, może wystąpić o przeprowadzenie kontroli na miejscu w tym państwie.

3. Jeżeli kontrole, o których mowa w art. 14 i 15, wykażą powtarzające się nieprawidłowości, Główny Lekarz Weterynarii powiadamia o tym Komisję Europejską i właściwe władze pozostałych państw członkowskich.

4. W przypadku uznania przez Głównego Lekarza Weterynarii, że działania, o których mowa w ust. 2, podjęte przez właściwą władzę państwa wysyłki są niewystarczające, może on wystąpić do Komisji Europejskiej o podjęcie odpowiednich środków.

5. W czasie oczekiwania na ustalenia Komisji Europejskiej w związku z działaniami, o których mowa w ust. 4, Główny Lekarz Weterynarii występuje z wnioskiem do właściwej władzy państwa wysyłki o zwiększenie częstotliwości kontroli przesyłek zwierząt lub przesyłek produktów pochodzących z tego samego gospodarstwa, centrum (organizacji), zatwierdzonego punktu skupu lub miejsca gromadzenia zwierząt, co przesyłki zwierząt, o których mowa w art. 14 i 15, oraz jeżeli występuje poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt, o zawieszenie wydawania świadectw zdrowia lub dokumentów towarzyszących.

6. Główny Lekarz Weterynarii może zarządzić zwiększenie częstotliwości kontroli przez powiatowych lekarzy weterynarii przesyłek zwierząt pochodzących z tego samego gospodarstwa, zakładu, zatwierdzonego punktu skupu, miejsca gromadzenia zwierząt lub regionu.

7. W przypadku gdy nieprawidłowości, o których mowa w art. 14 i 15, zostaną potwierdzone w ustaleniach Komisji Europejskiej, Główny Lekarz Weterynarii może wystąpić z wnioskiem do Komisji Europejskiej o podjęcie stosownych działań, w tym o wprowadzenie zakazu sprowadzania zwierząt i produktów pochodzących z gospodarstwa, centrum (organizacji), zatwierdzonego punktu skupu, miejsca gromadzenia zwierząt lub regionu.

Art. 17. 1. Główny Lekarz Weterynarii informuje pisemnie wysyłającego lub jego przedstawiciela oraz właściwą władzę państwa wysyłki o podjętych środkach i decyzjach, o których mowa w art. 16, oraz o powodach ich podjęcia.

2. W przypadku sporu pomiędzy wysyłającym lub jego przedstawicielem i organem wydającym decyzję, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, mogą, w terminie nie dłuższym niż miesiąc, przedstawić ten spór ocenie eksperta z listy ekspertów sporządzonej przez Komisję Europejską.

3. Opinia wydana przez eksperta, o którym mowa w ust. 2, jest wiążąca dla stron.

4. Koszty cofnięcia przesyłki, przetrzymywania lub izolacji zwierząt albo, jeżeli to konieczne, ich uboju lub zniszczenia, albo zniszczenia produktów ponosi wysyłający lub jego przedstawiciel, lub osoba odpowiedzialna za przesyłkę.

Art. 18. 1. W przypadku uzyskania informacji od właściwej władzy państwa przeznaczenia w przypadkach, o których mowa w art. 14 i 15, w sytuacji gdy zwierzęta lub produkty zostały wysłane z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Główny Lekarz Weterynarii podejmuje wszelkie niezbędne działania i przesyła informacje właściwej władzy państwa przeznaczenia o rodzaju przeprowadzonych kontroli, podjętych działaniach oraz powodach ich podjęcia.

⁷⁾ Decyzja Komisji 94/339/EWG z dnia 25 maja 1994 r. ustanawiająca szczegółowe przepisy odnośnie do stosowania art. 9 ust. 1 dyrektywy Rady 90/425/EWG dotyczącej kontroli weterynaryjnych i zootechnicznych obowiązujących w wewnątrzspółnotowym handlu określonymi zwierzętami żywymi i produktami mającej na względzie utworzenie rynku wewnętrznego.

2. Główny Lekarz Weterynarii, w przypadku uznania przez właściwą władzę państwa przeznaczenia, że podjęte przez niego środki są niewystarczające, ustali wraz z tą władzą działania służące naprawie sytuacji, a jeżeli jest to konieczne, zarządzi przeprowadzenie kontroli na miejscu.

3. W przypadku gdy Komisja Europejska rozpoczęła działania w celu dokonania ustaleń w związku z sytuacją, o której mowa w ust. 1, w czasie oczekiwania na ustalenia Komisji Europejskiej Główny Lekarz Weterynarii na wniosek właściwej władzy państwa przeznaczenia zarządza zwiększenie przez właściwego terytorialnie powiatowego lekarza weterynarii częstotliwości kontroli przesyłek zwierząt lub przesyłek produktów pochodzących z gospodarstwa, centrum (organizacji), zatwierdzonego punktu skupu lub miejsca gromadzenia zwierząt, które stwarzają zagrożenie dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt, lub zawieszenie wydawania świadectw zdrowia lub innych dokumentów.

Art. 19. 1. W przypadku wystąpienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej chorób, o których mowa w przepisach Unii Europejskiej o zgłaszaniu chorób zwierząt we Wspólnocie, zoonoz, innych chorób lub innych przyczyn, które mogą stanowić poważne zagrożenie dla zdrowia zwierząt lub zdrowia publicznego, Główny Lekarz Weterynarii powiadamia o tym niezwłocznie pozostałe państwa członkowskie oraz Komisję Europejską.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, gdy Rzeczpospolita Polska jest państwem wysyłki, Główny Lekarz Weterynarii niezwłocznie wdraża działania kontrolne lub zapobiegawcze określone w przepisach Unii Europejskiej, w szczególności wyznacza strefy wystąpienia choroby i strefy zagrożenia chorobą, o których mowa w przepisach Unii Europejskiej, lub może podjąć inne stosowne działania.

3. W przypadku gdy Rzeczpospolita Polska jest państwem przewozu lub przeznaczenia przesyłki oraz w przypadku stwierdzenia w trakcie przeprowadzania kontroli weterynaryjnych, o których mowa w art. 9–11, występowania chorób lub innych przyczyn, o których mowa w ust. 1, powiatowy lekarz weterynarii może, jeżeli to konieczne, podjąć działania zapobiegawcze określone w przepisach Unii Europejskiej, w tym nakazać poddanie zwierząt kwarantannie.

4. W czasie oczekiwania na podjęcie środków przez Komisję Europejską Główny Lekarz Weterynarii może, w przypadku gdy Rzeczpospolita Polska jest państwem przeznaczenia przesyłki i zachodzi podejrzenie poważnego zagrożenia dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt, podjąć tymczasowe środki ochronne w odniesieniu do gospodarstw lub centrów (organizacji), których to dotyczy, a w przypadku choroby zakaźnej – w odniesieniu do strefy wystąpienia choroby i strefy zagrożenia chorobą, o której mowa w przepisach Unii Europejskiej. O podjętych środkach Główny Lekarz Weterynarii niezwłocznie powiadamia Komisję Europejską oraz pozostałe państwa członkowskie.

5. Główny Lekarz Weterynarii w przypadku, o którym mowa w ust. 3, może wystąpić do Komisji Europejskiej z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli w celu ustalenia, jakie środki, o których mowa w ust. 4, zostały podjęte, i wydania opinii dotyczącej tych środków.

Art. 20. Powiatowy lekarz weterynarii właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności prowadzi rejestr podmiotów zajmujących się handlem zwierzętami lub produktami wymienionymi w przepisach wskazanych w załączniku nr 1 na zasadach i w trybie określonych w przepisach o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Art. 21. 1. Podmioty zajmujące się handlem zwierzętami lub produktami wymienionymi w przepisach wskazanych w załączniku nr 1 prowadzą rejestry dostaw zwierząt lub produktów, a podmioty (pośrednicy) rozdzielające przesyłki zwierząt lub produktów oraz inne podmioty niepodlegające stałemu nadzorowi powiatowego lekarza weterynarii, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3, prowadzą również rejestry miejsc przeznaczenia zwierząt i produktów.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, przechowują dokumenty dotyczące dostaw przez okres jednego roku od dnia dokonania dostawy.

3. Podmioty zajmujące się handlem produktami informują powiatowego lekarza weterynarii o przybyciu produktów pochodzących z innego państwa członkowskiego w takim zakresie, jaki jest niezbędny do przeprowadzania kontroli, o której mowa w art. 9.

4. Odbiorcy, o których mowa w art. 11, przechowują dane dotyczące przeznaczenia zwierząt i produktów przez okres jednego roku od dnia dokonania dostawy.

5. Podmioty i odbiorcy są obowiązani udostępniać rejestry i dokumenty na żądanie organów Inspekcji Weterynaryjnej.

Rozdział 3

Kontrola weterynaryjna w handlu produktami wymienionymi w przepisach wskazanych w załączniku nr 2

Art. 22. 1. Produkty, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. b, dopuszcza się do handlu, jeżeli są otrzymane, oznakowane, etykietowane i poddane kontroli zgodnie z przepisami Unii Europejskiej obowiązującymi dla ich przeznaczenia oraz są zaopatrzone w świadectwo zdrowia, świadectwo zdrowia zwierząt lub inny wymagany dokument, który towarzyszy im aż do ostatecznego odbiorcy wskazanego w tym dokumencie.

2. Zakłady wprowadzające produkty do handlu spełniają warunki, o których mowa w ust. 1, przez sprawowanie stałej kontroli wewnętrznej.

3. Z zastrzeżeniem obowiązku przeprowadzania przez urzędowego lekarza weterynarii badań kontrolnych zgodnie z przepisami Unii Europejskiej⁸⁾, powiatowy lekarz weterynarii dokonuje regularnych kontroli weterynaryjnych w zakładach, które mają na celu sprawdzenie, czy produkty przeznaczone do handlu spełniają wymagania określone w przepisach Unii Europejskiej, lub w przypadku, o którym mowa w art. 23 ust. 3, oraz w odniesieniu do produktów wymienionych w części II załącznika nr 2 – czy spełniają wymagania państwa przeznaczenia.

4. W przypadku wątpliwości co do spełniania przez produkty wymagań określonych w ust. 3, powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza wszelkie niezbędne kontrole, a jeżeli wątpliwości zostaną potwierdzone, podejmuje właściwe działania włącznie z cofnięciem zatwierdzenia zakładu; tryb udzielania i cofania zatwierdzenia regulują przepisy o wymaganiach weterynaryjnych i wprowadzaniu na rynek produktów pochodzenia zwierzęcego.

Art. 23. 1. Jeżeli przesyłka produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 2 jest skierowana do kilku miejsc przeznaczenia, przepis art. 3 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

2. Jeżeli przesyłka produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 2 jest przeznaczona do wywozu do państwa trzeciego, to ich transport pozostaje pod dozorem celnym do miejsca opuszczenia terytorium Unii Europejskiej.

3. W przypadku dokonywania fakultatywnego przywozu produktów z określonych państw trzecich Główny Lekarz Weterynarii informuje o tym inne państwa członkowskie oraz Komisję Europejską.

4. Produkty wymienione w ust. 3 pochodzące z państwa trzeciego i przeznaczone do innego państwa członkowskiego podlegają kontroli dokumentów dotyczących pochodzenia i przeznaczenia tych produktów.

5. Zabrania się wysyłania produktów, o których mowa w ust. 3, do innego państwa członkowskiego, chyba że są one przeznaczone do państwa członkowskiego dokonującego fakultatywnego przywozu takich produktów z tego samego państwa trzeciego.

Art. 24. 1. Produkty wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 2 mogą być wysyłane do innego państwa członkowskiego, jeżeli podmioty odpowiedzialne za te produkty zapewnią spełnienie wymagań weterynaryjnych na wszystkich etapach ich produkcji, składowania, wprowadzania na rynek i transportu.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, zapewniają ponadto, że:

- 1) produkty, które zostały uzyskane zgodnie z przepisami wskazanymi w części I załącznika nr 2, są poddane kontroli weterynaryjnej w taki sposób, w jaki przeprowadza się kontrolę produktów przeznaczonych na rynek krajowy;
- 2)⁹⁾ produkty wymienione w przepisach wskazanych w części II załącznika nr 2 nie zostaną wysłane do innego państwa członkowskiego, jeżeli nie mogą być wprowadzane na rynek krajowy ze względów, o których mowa w art. 36 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Art. 25. 1. Powiatowy lekarz weterynarii może w miejscu przeznaczenia przesyłki produktów dokonać niedyskryminujących, wrywkowych kontroli weterynaryjnych w celu potwierdzenia, że produkty spełniają wymagania określone w art. 22 i 23, w tym pobrać próbki do badań.

2. Powiatowy lekarz weterynarii może także przeprowadzać kontrole podczas transportu produktów, jeżeli posiada informacje lub uzyskał je od właściwej władzy państwa, przez terytorium którego produkty były transportowane, że zachodzi podejrzenie naruszenia przepisów Unii Europejskiej.

⁸⁾ Dyrektywa Rady 96/23/EWG z dnia 29 kwietnia 1996 r. w sprawie środków monitorowania niektórych substancji i ich pozostałości u żywych zwierząt i w produktach zwierzęcych oraz uchylająca dyrektywy 85/358/EWG i 86/469/EWG oraz decyzje 89/187/EWG i 91/664/EWG.

⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

Art. 26. 1. Jeżeli produkty wskazane w przepisach wymienionych w załączniku nr 2 pochodzące z innego państwa członkowskiego są przeznaczone do:

- 1) zakładu będącego pod stałym nadzorem powiatowego lekarza weterynarii – to zakład zapewnia, że do tego zakładu są dopuszczone tylko te produkty, które spełniają wymagania, o których mowa w art. 22 ust. 1, odnośnie do znakowania i dokumentów towarzyszących, a w przypadku produktów wskazanych w przepisach wymienionych w części II załącznika nr 2, że towarzyszą im dokumenty wymagane przepisami prawa państwa przeznaczenia;
- 2) zarejestrowanego podmiotu (pośrednika) rozdzielającego przesyłki lub do przedsiębiorstwa posiadającego wiele oddziałów lub jakiegokolwiek innego zakładu, który nie podlega stałemu nadzorowi – to ten podmiot, przedsiębiorstwo lub zakład dokonują sprawdzenia, zanim przesyłka jest rozdzielona lub wprowadzona na rynek, w celu potwierdzenia, że przesyłki posiadają oznakowania oraz świadectwa i dokumenty, o których mowa w pkt 1, i w przypadku stwierdzenia braków lub nieprawidłowości powiadamiają o nich niezwłocznie powiatowego lekarza weterynarii;
- 3) innych odbiorców niż wymienieni w pkt 1 i 2, w szczególności gdy podczas transportu przesyłka jest częściowo wyładowywana – to przesyłce towarzyszy, zgodnie z art. 22 ust. 1, oryginał świadectwa, o którym mowa w pkt 1.

2. Przepisy art. 10 ust. 3 stosuje się odpowiednio do odbiorców produktów wskazanych w przepisach wymienionych w części II załącznika nr 2.

Art. 27.¹⁰⁾ Z zastrzeżeniem art. 24, jeżeli wymagania weterynaryjne nie zostały określone w przepisach prawa Unii Europejskiej oraz w przypadku gdy przedmiotem handlu są produkty wskazane w przepisach wymienionych w części II załącznika nr 2 i państwo przeznaczenia wymaga ze względu na postanowienia ogólne Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, aby zakład pochodzenia produktów spełniał wymagania państwa przeznaczenia odnośnie do tych produktów, to przedmiotem handlu mogą być produkty pochodzące z zakładów, które spełniają te wymagania.

Art. 28. Powiatowy lekarz weterynarii właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności prowadzi rejestr podmiotów zajmujących się handlem produktami wymienionymi w przepisach wskazanych w załączniku nr 2 na zasadach i w trybie określonych w przepisach o wymaganiach dla produktów pochodzenia zwierzęcego.

Art. 29. 1. Podmioty, o których mowa w art. 28, prowadzą rejestr dostaw produktów. Przepisy art. 21 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Podmioty, o których mowa w art. 28, informują powiatowego lekarza weterynarii, na jego żądanie, o przybyciu produktów pochodzących z innego państwa członkowskiego w takim zakresie, jaki jest niezbędny do przeprowadzania kontroli weterynaryjnej, o której mowa w art. 25 i 26.

Art. 30. 1. Podczas przeprowadzania kontroli w portach, portach lotniczych, granicznych posterunkach kontroli, przez które produkty wymienione w przepisach wskazanych w załączniku nr 2, pochodzące z państw trzecich, są wprowadzane na terytorium Unii Europejskiej w rozumieniu przepisów o weterynaryjnej kontroli granicznej:

- 1) graniczny lekarz weterynarii dokonuje kontroli pochodzenia produktów;
- 2) produkty wysłane z państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego podlegają kontrolom, o których mowa w art. 25 i 26;
- 3) produkty pochodzące z państw trzecich podlegają przepisom o weterynaryjnej kontroli granicznej.

2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się, jeżeli produkty przewozi się w sposób regularny i bezpośredni środkami transportu kursującymi pomiędzy dwoma punktami geograficznymi Unii Europejskiej. Produkty poddaje się wówczas kontrolom, o których mowa w art. 25 i 26.

Art. 31. 1. Jeżeli kontrola weterynaryjna przeprowadzana w miejscu przeznaczenia przesyłki produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 2 lub podczas ich transportu wykazuje obecność czynników zakaźnych powodujących choroby, o których mowa w przepisach Unii Europejskiej o zgłaszaniu chorób zwierząt we Wspólnocie, zoonozy lub inne choroby lub jakkolwiek przyczynę, która może stanowić źródło poważnego zagrożenia dla zdrowia zwierząt lub ludzi, lub kontrola ta wykazuje, że produkty pochodzą z regionu dotkniętego chorobą zakaźną, to powiatowy lekarz weterynarii nakazuje, w drodze decyzji, zniszczenie lub wykorzystanie w inny sposób tej partii produktów zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, z wyjątkiem produktów poddawanych jednej z obróbek, o których mowa w przepisach Unii Europejskiej¹¹⁾.

¹⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

¹¹⁾ Zgodnie z art. 4 dyrektywy Rady z dnia 22 stycznia 1980 r. 80/215/EWG w sprawie problemów sanitarnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzspółnotowy produktami mięsnymi.

2. Przepis art. 14 ust. 2–4 stosuje się odpowiednio do produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 2.

Art. 32. 1. Jeżeli kontrola weterynaryjna przeprowadzana w miejscu przeznaczenia przesyłki produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 2 lub podczas ich transportu wykazuje, że produkty nie spełniają wymagań określonych w przepisach Unii Europejskiej albo w przypadku, gdy wymagania te nie zostały określone w przepisach Unii Europejskiej – nie spełniają wymagań dotyczących zdrowia publicznego obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, powiatowy lekarz weterynarii może nakazać w drodze decyzji:

- 1) zniszczenie produktów albo
- 2) wykorzystanie produktów na inne cele albo odesłanie ich pod warunkiem uzyskania zgody właściwej władzy państwa członkowskiego zakładu, z którego przesyłka została wysłana.

2. Przepisy art. 15 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio do produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 2.

Art. 33. 1. W przypadku wystąpienia sytuacji, o których mowa w art. 31 i 32, dotyczących produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 2, przepisy art. 16 ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.

2. W czasie oczekiwania na ustalenia Komisji Europejskiej w związku z działaniami, o których mowa w art. 16 ust. 4, Główny Lekarz Weterynarii występuje z wnioskiem do właściwej władzy państwa wysyłki o zwiększenie częstotliwości kontroli przesyłek produktów pochodzących z zakładu lub, jeżeli występuje poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt, o zawieszenie zatwierdzenia zakładu.

3. Główny Lekarz Weterynarii może zarządzić zwiększenie częstotliwości kontroli przeprowadzanej przez powiatowych lekarzy weterynarii dotyczących przesyłek produktów pochodzących z tego samego zakładu.

4. W przypadku gdy nieprawidłowości, o których mowa w art. 31 i 32, zostaną potwierdzone w ustaleniach Komisji Europejskiej, Główny Lekarz Weterynarii może wystąpić z wnioskiem do Komisji Europejskiej o podjęcie stosownych działań, w tym o wprowadzenie zakazu sprowadzania produktów pochodzących z zakładu, o którym mowa w ust. 2. Przepisy art. 17 ust. 1–3 stosuje się odpowiednio.

5. Koszty cofnięcia, przetrzymywania przesyłki produktów, wykorzystania produktów na inne cele lub zniszczenia produktów ponosi odbiorca przesyłki.

Art. 34. W przypadku uzyskania informacji od właściwej władzy państwa przeznaczenia w przypadkach, o których mowa w art. 31 i 32, jeżeli produkty zostały wysłane z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Główny Lekarz Weterynarii podejmuje wszelkie niezbędne działania i przesyła informacje właściwej władzy państwa przeznaczenia o rodzaju przeprowadzonych kontroli, podjętych działaniach oraz powodach ich podjęcia. Przepisy art. 18 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 35. 1. W odniesieniu do produktów wymienionych w przepisach wskazanych w załączniku nr 2 przepisy art. 19 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

2. W przypadku gdy Rzeczpospolita Polska jest państwem przewozu lub przeznaczenia przesyłki oraz w przypadku stwierdzenia w trakcie przeprowadzania kontroli weterynaryjnych, o których mowa w art. 25 i 26, występowania chorób lub innych przyczyn, o których mowa w art. 19 ust. 1, powiatowy lekarz weterynarii może, jeżeli to niezbędne, podjąć działania zapobiegawcze określone w przepisach Unii Europejskiej.

3. W czasie oczekiwania na podjęcie środków przez Komisję Europejską Główny Lekarz Weterynarii może, w przypadku gdy Rzeczpospolita Polska jest państwem przeznaczenia przesyłki i zachodzi podejrzenie poważnego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub zwierząt, podjąć tymczasowe środki ochronne wobec zakładów, których to dotyczy, a w przypadku choroby zakaźnej – wobec strefy wystąpienia choroby i strefy zagrożenia chorobą, o której mowa w przepisach Unii Europejskiej. O podjętych środkach Główny Lekarz Weterynarii niezwłocznie powiadamia Komisję Europejską oraz pozostałe państwa członkowskie.

4. Główny Lekarz Weterynarii w przypadku, o którym mowa w ust. 2, może wystąpić do Komisji Europejskiej z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli w celu ustalenia, jakie środki, o których mowa w ust. 3, zostały podjęte i wydania opinii dotyczącej tych środków.

Art. 36. Główny Lekarz Weterynarii przekazuje Komisji Europejskiej informacje o przeprowadzonych na podstawie przepisów ustawy kontrolach weterynaryjnych, zgodnie z przepisami Unii Europejskiej¹²⁾.

Art. 36a.¹³⁾ Do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 672, z późn. zm.¹⁴⁾).

Rozdział 4

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 37. Do postępowań w sprawach objętych przepisami niniejszej ustawy wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 38. Ustawa wchodzi w życie z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej¹⁵⁾.

¹²⁾ Decyzja Komisji 98/470/WE z dnia 9 lipca 1998 r. wykonująca dyrektywę Rady 89/662/EWG w odniesieniu do informacji w sprawie kontroli weterynaryjnej.

¹³⁾ Dodany przez art. 47 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97), która weszła w życie z dniem 7 marca 2009 r.

¹⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 675, 983, 1036, 1238, 1304 i 1650, z 2014 r. poz. 822, 1133, 1138, 1146 i 1885 oraz z 2015 r. poz. 222, 266 i 277.

¹⁵⁾ Rzeczpospolita Polska uzyskała członkostwo w Unii Europejskiej z dniem 1 maja 2004 r.

Załącznik nr 1**WYKAZ PRZEPISÓW UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE KONTROLI WETERYNARYJNEJ W HANDLU
ZWIERZĘTAMI I PRODUKTAMI****CZĘŚĆ I****Rozdział 1**

1. Dyrektywa Komisji 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzspółnotowy bydłem i trzodą chlewną.
2. Dyrektywa Rady 88/407/EWG z dnia 14 czerwca 1988 r. ustanawiająca warunki zdrowotne zwierząt wymagane w handlu wewnątrzspółnotowym oraz w przywozie zamrożonego nasienia bydła domowego.
3. Dyrektywa Rady 89/556/EWG z dnia 25 września 1989 r. w sprawie warunków zdrowotnych zwierząt regulujących handel wewnątrzspółnotowy oraz przywóz z państw trzecich zarodków bydła domowego.
4. Dyrektywa Rady 90/426/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. w sprawie warunków zdrowotnych zwierząt regulujących przemieszczanie i przywóz zwierząt z rodziny koniowatych z państw trzecich.
5. Dyrektywa Rady 90/429/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. ustalająca warunki sanitarne odnośnie do zwierząt mające zastosowanie w handlu wewnątrzspółnotowym nasieniem bydła i trzody chlewnej oraz w przywozie.
6. Dyrektywa Rady 90/539/EWG z dnia 15 października 1990 r. w sprawie warunków zdrowotnych zwierząt regulujących handel wewnątrzspółnotowy i przywóz z państw trzecich drobiu i jaj wylęgowych.
- 7.¹⁶⁾ Dyrektywa Rady 2006/88/WE z dnia 24 października 2006 r. w sprawie wymogów w zakresie zdrowia zwierząt akwakultury i produktów akwakultury oraz zapobiegania niektórym chorobom zwierząt wodnych i zwalczania tych chorób.
8. Dyrektywa Rady 91/68/EWG z dnia 28 stycznia 1991 r. w sprawie warunków zdrowotnych zwierząt regulujących handel wewnątrzspółnotowy owcami i kozami.

Rozdział 2

1. Dyrektywa Rady 92/65/EWG z dnia 13 lipca 1992 r. ustanawiająca warunki zdrowia zwierząt regulujące handel i przywóz do Wspólnoty zwierząt, nasienia, komórek jajowych i zarodków nieobjętych warunkami zdrowia zwierząt, ustanowionymi w szczególnych zasadach Wspólnoty określonych w załączniku A, pkt I do dyrektywy 90/425/EWG.
2. Dyrektywa Rady 92/118/EWG z dnia 17 grudnia 1992 r. ustanawiająca warunki zdrowotne zwierząt i zdrowia publicznego regulujące handel i przywóz do Wspólnoty produktów nieobjętych wyżej wymienionymi warunkami ustanowionymi w szczególnych zasadach wspólnotowych określonych w załączniku A, pkt I do dyrektywy 89/662/EWG oraz w zakresie czynników chorobotwórczych do dyrektywy 90/425/EWG.

CZĘŚĆ II

1. Dyrektywa Rady 77/504/EWG z dnia 25 lipca 1977 r. w sprawie zwierząt hodowlanych czystorasowych z gatunku bydła.
2. Dyrektywa Rady 88/661/EWG z dnia 19 grudnia 1988 r. w sprawie norm zootechnicznych mających zastosowanie do zwierząt hodowlanych z gatunku świń.
3. Dyrektywa Rady 89/361/EWG z dnia 30 maja 1989 r. dotycząca owiec i kóz hodowlanych czystorasowych.
4. Dyrektywa Rady 90/427/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków handlu wewnątrzspółnotowego koniowatymi.

---

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 145, poz. 916), która weszła w życie z dniem 8 września 2008 r.

5. Dyrektywa Rady 91/174/EWG z dnia 25 marca 1991 r. ustanawiająca przepisy zootechniczne i genealogiczne w celu wprowadzania na rynek zwierząt rasowych wprowadzająca poprawki do dyrektyw 77/504/EWG i 90/425/EWG.

6.¹⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz. Urz. UE L 300 z 14.11.2009, str. 1, z późn. zm.) oraz przepisy Unii Europejskiej wydane w trybie tego rozporządzenia.

CZĘŚĆ III

1. Pozostałe zwierzęta niewymienione w przepisach, o których mowa w części I, a podlegające kontrolom weterynaryjnym zgodnie z przepisami ustawy.

2. Nasienie, komórki jajowe i zarodki niewymienione w przepisach, o których mowa w części I, a podlegające kontrolom weterynaryjnym zgodnie z przepisami ustawy.

---

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 5 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

WYKAZ PRZEPISÓW UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE KONTROLI WETERYNARYJNEJ
W HANDLU PRODUKTAMI

CZĘŚĆ I

1. Dyrektywa Rady 2002/99/WE z dnia 16 grudnia 2002 r. ustanawiająca przepisy sanitarne regulujące produkcję, przetwarzanie, dystrybucję oraz wprowadzanie produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 18 z 23.01.2003, str. 11; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 38, str. 124).

2. Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55).

CZĘŚĆ II

1. Dyrektywa Rady 92/118/EWG z dnia 17 grudnia 1992 r. ustanawiająca warunki zdrowotne zwierząt i zdrowia publicznego regulujące handel i przywóz do Wspólnoty produktów nieobjętych wyżej wymienionymi warunkami ustanowionymi w szczególnych zasadach wspólnotowych określonych w załączniku A pkt I do dyrektywy 89/662/EWG oraz w zakresie czynników chorobotwórczych do dyrektywy 90/425/EWG (Dz. Urz. WE L 62 z 15.03.1993, str. 49; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 14, str. 51).

2.¹⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) oraz przepisy Unii Europejskiej wydane w trybie tego rozporządzenia.

---

¹⁸⁾ W brzmieniu ustalonym w załączniku do ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127) na podstawie art. 32 tej ustawy, który wszedł w życie z dniem 17 lutego 2006 r.

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 6 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

Załącznik nr 3

WYKAZ CHORÓB I CHORÓB ZAKAŹNYCH, KTÓRYCH STWIERDZENIE POWODUJE
OBOWIĄZEK PODJĘCIA NATYCHMIASTOWYCH DZIAŁAŃ, WŁĄCZNIE Z WPROWADZENIEM
OGRANICZEŃ TERYTORIALNYCH W PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH, REGIONACH LUB STREFACH

1. Pryszczycyca (Foot and mouth disease)
2. Klasyczny pomór świń (Classical swine fever)
3. Afrykański pomór świń (African swine fever)
4. Choroba pęcherzykowa świń (Swine vesicular disease)
5. Rzekomy pomór drobiu (Newcastle disease)
6. Księgosusz (Rinderpest)
7. Pomór małych przeżuwaczy (Peste des petits ruminants)
8. Pęcherzykowe zapalenie jamy ustnej (Vesicular stomatitis)
9. Choroba niebieskiego języka (Bluetongue)
10. Afrykański pomór koni (African horse sickness)
11. Wirusowe zapalenie mózgu i rdzenia koni (Equine encephalomyelitis)
12. Enterowirusowe zapalenie mózgu i rdzenia u świń d. choroba cieszyńska i taflańska (Enterovirus encephalomyelitis)
13. Influenza ptaków (Highly pathogenic avian influenza)
14. Ospa owiec i kóz (Sheep pox and goat pox)
15. Choroba guzowata skóry (Lumpy skin disease)
16. Gorączka doliny Rift (Rift valley fever)
17. Zaraza płucna bydła (Contagious bovine pleuropneumonia)